

ATATÜRK'ÜN KURAN-I KERİM ve PİYANO HEDİYE ETTİĞİ İLKOKUL

Özden Bilen

Çocukluğumun ve erken gençlik yıllarımın önemli bir bölümü, zamanın yıpratıcı etkilerine yüzlerce yıl dayanmış, Ankara Kalesi çevresinde geçmişti. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın çok etkileyici tasvirler içeren *Beş Şehir*¹ adlı kitabının Ankara'yı anlatan kısmında, 1928 sonbaharında Ankara'ya Lise Edebiyat öğretmeni olarak atandığı günlere ait anılarında:

Ankara Kalesi benim için adeta bir fikr-i sabit olmuştu. Günün birçok saatlerinde dar sokaklarında dolaşır, eski Anadolu evlerini seyrederim... Anafartalar ve Dumlupınar'ın kahramanı, son muharebenin sabahında tek başına, ağzında sigarası, bir tepeye doğru ağır ağır ve düşünceli çıkar. İşte Ankara Kalesi muhayyilemde daima ömrünün en güneşli saatine böyle yavaş yavaş çıkan büyük adamla birleşmiştir...

Cümlelerini yazarken, Atatürk'ün 1920'li yılların Ankara'sı ile bütünleşmesini çok güzel ifade etmiştir. Bu günlerde sıradan bir turistik bölge olarak görülen Ankara kalesi ve çevresi ben de daima büyük bir heyecan yaratmıştır.

Tanpınar'dan 7 yıl kadar önce, Milli Mücadele yıllarının en çetin dönemlerinde 1919 Eylül'ünden 1921 Ağustos'una kadar Anadolu'yu gezen ve Ankara'da Atatürk ile mülakat yapan Fransız kadın gazeteci Berthe George-Gaulis² 1921 yılında Ankara'da kısa bir süre ikamet etmiştir. O tarihteki Ankara'yı şöyle tasvir eder:

...Yollarda, Asya'dan gelmiş delegelere rastladık... Bakanlarla milletvekillerinin yarı sivil yarı asker olan kıyafetlerini astragan bir kalpak tamamlıyor... Anadolu'nun belli başlı yollarının düğümlendiği bu stratejik merkezdeki yollarda bitmez tükenmez deve kervanları hareket halinde. Ayrıca askeri birlikler, yarı vahşi atlarına son derece hâkim Türk süvarileri, bir sürü araba... Hepsinde subay, milletvekili bakan aynı telaşlı yürüyüş, aynı sözler, aynı ifade var. Yaşlar bile aşağı yukarı aynı, otuzla otuz beş arası ve hepsinde aynı tansiyon... Atların nalları kaldırımları çekiç gibi dövmekte. Evimin sekiz küçük penceresi bu yola bakıyor ve ben askeri hareketin içinde yaşıyorum...

Ankara Kalesi eteklerinde Anafartalar Caddesinde bir İlkokulun önünden geçerken, 1924 yılında eğitime başlayan ve bir yıl sonra 8 Kasım günü Gazi Mustafa Kemal Atatürk tarafından ziyaret edilerek Kuran-ı Kerim ile birlikte bir de piyano hediye edilen Atatürk İlkokulu bana, Tanpınar ve Berthe'nin olağanüstü tasvirlerini anımsatır. Cumhuriyeti inşa eden o muhteşem insanlara ne kadar çok şey borçlu olduğumuzu düşünürüm. “Yarı vahşi atlarına son derece hâkim” bu insanların, atlarına atlayıp gitmiş olmalarının hüznünü yaşıyorum.

¹ Ahmet Hamdi Tanpınar; *Beş Şehir*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2008.

² Berthe Georges –Gaulis; *Kurtuluş Savaşı Sırasında Türk Milliyetçiliği* (Özgün adı: Le Nationalisme Turc; Paris-Librairie Plon 1921). Fransa'da 1921 yılında yayınlandıktan 60 yıl sonra, Atatürk'ün doğumunun yüzüncü yılı dolayısıyla, Türkçeye çevrilmiş ve 1999 yılında Cumhuriyet Gazetesinin eki olarak okuyucu ile buluşmuştur. Madam Gaulis olarak bilinen Türk dostu Fransız kadın gazeteciye Birinci Meclis tarafından teşekkür mektubu gönderilmiştir.

Atatürk İlkokulu; Ankara’da 1923 yılında inşasına başlanan ilk eğitim kurumu olması ve Gazi Mustafa Kemal Atatürk tarafından okula çok özel anlam taşıyan hediyeler verilmesi Cumhuriyetin Kuruluşu ile başlayan eğitim çalışmalarının kapsayıcılığına işaret etmektedir.

Bu yazıyı hazırlarken anılarını yazıya dökmüş olanların deneyimlerinden, kendi anılarımdan³, fotoğraf gibi görsel araçlardan, okul arşivinden ve diğer incelemelerden faydalanarak, bir İlkokulun Ankara Kalesi eteklerinden başlayan uzun tarihi yolculuğunun sadece ilk çeyrek asırlık dönemine, elimdeki bilgiler çerçevesinde özetle değinebildim.

Okul: Mekân ve Zaman

Kitaplarını, edebi eserlerini okumaktan, müziklerini dinlemekten zevk aldığımız insanlar ile farklı zaman kesitlerinde olsa da aynı okulları, aynı mahalleri paylaşmış olmanın verdiği bir haz vardır. Tarihi yapılar değişik zaman dilimlerindeki yaşanmışlıkları ve anıları toplar. Picasso bir söyleşisinde; atölyesinin bulunduğu mahallin 17. Yüzyıl’ın bir ressamı Frenhofer⁴ ile aynı olmasının kendisine “ayrı bir heyecan ve coşku verdiğini” söylemiştir. Bazı mekânların kendine özgü bir biyografisi vardır. Buna mekânın ruhu da diyebiliriz.

Şeyh-ül müverrihin (tarihçilerin şeyhi) olarak anılan Halil İnalçık (1916-2016) “Tarihçilerin Kutbu” başlığı ile yayınlanan nehir söyleşi de, günümüzde Atatürk İlköğretim Okulu olarak anılan Ankara’nın eski caddelerinden Anafartalar üzerindeki Gazi İlkokulu izlenimleri ile Ankara’nın 1925 yılındaki durumunu kısaca şöyle tasvir eder⁵:

...Babam geldi sonra ve bizi Ankara’ya götürdü. O gidişten aklımda kalan tüneller... Biliyorsunuz Bilecik’e girmeden bir sıra tüneller var. Korktum tabii... Ankara’ya gittik, perişan bir ev... Ev yoktu o zaman, mebuslar için bile ev yoktu. Ömer Ağa ev sahibimizdi. Orada beni Gazi Mektebi’ne yazdırdı babam. O iki mektep hala duruyor, birini ortaokul yapmışlar; Gazi İlkokulu ve Latife Hanım İlkokulu. Karşısında Himaye-i Etfal, Çocuk Esirgeme vardı. İyi hocalar vardı, iyi bir mektepti. Mesela Nimet Hanım’ı hâlâ hatırlarım. Çocuklar o yaşta hocaları teyze, anne gibi seviyorlar. O zaman Atatürk’ün ilk zamanları, Gazi diyoruz, Gazi’nin mektebinde okuyorum...

Garip Şiir akımının temsilcileri olarak da bilinen Orhan Veli (1914-1950), Oktay Rıfat(1914-1988) ve Melih Cevdet Anday (1915-2002) üçlüsünden Orhan Veli ve Oktay Rıfat da bu ilkokulda okumuştur. Cumhuriyet Döneminin iki önemli şairinin yolları, çocukluk çağlarında, aynı mektepte, Cumhuriyet’in İkinci kuruluş yılında kesişmiştir.

Orhan Veli; babası Mehmet Veli Bey’in Riyaseti Cumhur Bando Heyeti Reisliği’ne atanması ile İstanbul’dan Ankara’ya gelmiş ve Galatasaray Lisesi’nin dördüncü sınıfından sonra öğrenimine bu okulda, 1925 yılında, beşinci sınıf öğrencisi olarak devam etmiştir⁶. Oktay Rıfat da aynı yıl Atatürk İlkokulunda öğrenim görmüş ve aralarında yakın bir arkadaşlık

³ Özden Bilen, *Atatürk: I İLKOKULU 5B Sınıfı 729 numaralı öğrencisi*, 1951-1952 ders yılında mezun olmuştur.

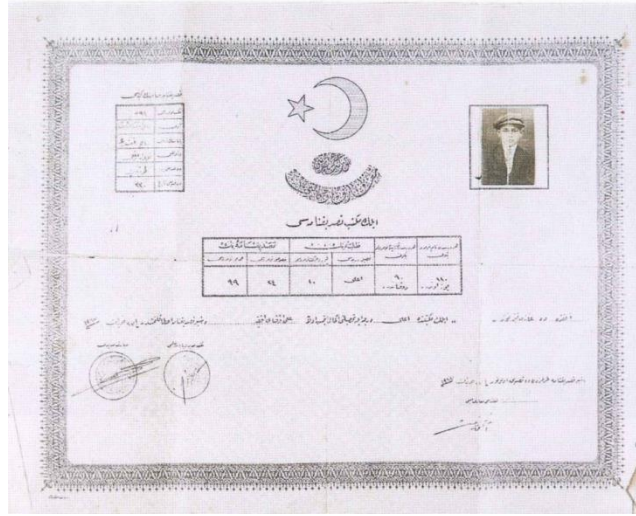
⁴ Pierre Assouline: *Rosebud Biyografi Parçacıkları*, Yapı Kredi Yayınları, 2008, İstanbul, s.133.

⁵ Halil İnalçık Kitabı: *Tarihçilerin Kutbu*: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Söyleşi: Emine Çaykara, s.25, Üçüncü Basım Kasım 2005. Kitabın 30.sayfasında 1925 yılında Ankara’ya gittikleri ve yerleştikleri evin üst katına Sadri Maksudi Bey’in taşındığı ifade edilmektedir.

⁶ Turan Tanyer; *Taş Mektep*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2005, s.84

kurulmuştur. Oktay Rıfat; Gazi ve Latife Hanım İlkokulu bilahare Taş Mektep (Ankara Lisesi) günlerine ve Orhan Veli ve Melih Cevdet arkadaşlıklarına anılarında yer vermiştir⁷:

...Ankara’da Adliye binasının yanında iki tane mektep vardı. Bunlardan bir tanesi Latife Hanım’ın ismini taşıdı. Bir tanesi ‘de Gazi’nin adını taşıdı. Ben Latife Hanım’ın tarafında okurken öbür tarafta da Orhan Veli öğrenciyim. Oradan Taş mektebe geçtik, Ankara Lisesi’ne. Ankara Lisesi’nde edebiyat merakımız, şiir merakımız hafiften başladı. İki sene sonra Melih Cevdet geldi ve Garip sacayağı böylece kurulmuş oldu. Hocamız Ahmet Hamdi Tanpınar’dı, kendisinden çok faydalandık. Mektep sonlarına doğru, bayağı eli yüzü düzgün şiirler yazmaya başladım.

Oktay Rıfat’ın Ankara Latife Mustafa Kemal İlkokulu Diploması (Yapı Kredi Sergi Kitabı s.34)

Gazi Mustafa Kemal İlk Erkek Numune Mektebi ve Latife Gazi Mustafa Kemal İlk Kız Numune Mektebi olarak 1925 yılında eğitime başlayan okul kısa bir zaman sonra karma eğitime geçmiştir. Adı Gazi 1 ve Gazi 2 olarak değiştirilmiş, Gazi Mustafa Kemal’e “Atatürk” soyadı verildikten sonra Atatürk I. ve Atatürk II. İlkokulu adını almıştır. Halen Atatürk İlköğretim Okulu adıyla eğitim vermektedir.

Her iki yapıda iki katlıdır ve girişleri ortadandır. Giriş eksenini ile yanlardaki üçer pencerelik kısımlar dışa çıkıntılıdır ve ahşap destekler ile taşınan geniş saçaklı çatılar ile örtülmüştür. Alt katta ve giriş kapısında basık, üst kat pencerelerinde ise sivri kemerler kullanılmıştır. Kemerler Osmanlı mimarisinde olduğu gibi iki ayrı renk taş ile inşa edilmiştir.

İç mekânda geniş koridorlar, sınıf ve idari amaçlı odalar ile çevrelemiştir. Yapıların kâgir olan duvarları dıştan sıvanarak, sınıflarla üst kat koridoru zemin ve tavanı ahşap malzeme ile kaplanmıştır. Yüksek tavanlı geniş koridorlar sergi düzenlenmesi için uygun olduğundan,

⁷Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık A.Ş. Sergi Kitabı (2014): 22 Mayıs–22 Haziran tarihleri arasında Yapı Kredi Kültür Merkezi’nde açılan “Elleri Var Özgürlüğün: Oktay Rıfat 100 yaşında” sergi kitabı, s. 34 ve 35.

özellikle okulun kapalı olduğu ay ve günlerde çeşitli sergilerin düzenlenmesinde kullanılmıştır.

Erken Cumhuriyet döneminin zarif okul mimari örneklerinden olan bina; Mimar Mukbil Kemal (Taş) Bey tarafından Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi üslubunda tasarlanmıştır⁸.

Gazi Mustafa Kemal ve Latife Gazi Mustafa Kemal İlkokulları (1925).

[Kaynak: Ankara Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü, Ankara İli'nin Cumhuriyet Öncesi ve Cumhuriyet Dönemi Eğitimi, 1998, s.143]

⁸ Ankara Enstitüsü Vakfı internet adresi: aev.org.tr/ankaranin-tarihi-arkeolojisi-ve-mimarisi/ulus-sihhiye/vi-14-gazi-ve-latife-okullari/, Erişim tarihi 25.11.2013. Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi, Türk Mimarlığının 1910-1930 yılları arasını kapsar. Türk Ulusalçılığının mimarlık alanındaki bir yansıması sayılabilir.

Sevdiğimiz kentlerde bazı yerleşim alanları ve binalar vardır ki sizin ile iletişime geçer. İletişimde ipuçlarını yakalamak gerekir. Yirminci Yüzyılın önemli mimarlarından Le Corbusier’in sözleri hep aklıma takılmıştır:

Sen taşla toprakla bir şeyler yaparsın o bir yapıdır. Birden bir şey yüreğime dokunur ah ne güzel derim! İşte o mimaridir.

Corbusier tarafından güzel bir tanımlama yapılmış. Pek çok yapı sadece beton yığımdır. Bazıları ise özgün üsluba sahip bir sanat eseridir. Corbusier’in tanımına mimari üslubun tarihle de bütünleşmesi gerektiğini eklemek isterim. Aslında bu olgu mekânın zamanla da bütünleşmesidir.

İnci Gürbüzatık’ın⁹ Misket romanındaki çok canlı ve gerçekçi tasvirler örneğin: Anafartalar caddesi ile Atatürk İlkokulu, Ulus Meydanı ve çevresi ile Gazi Lisesi yakınlarındaki Tayyare sokak tamamen benim çocukluğum ve erken gençlik yıllarıma geçtiği yerleri de kapsamaktadır. Gürbüzatık’ın kelimeleri ile İlkokul şöyle tanıtılmaktadır:

[...] Çaresiz, naklimi Anafartalar caddesindeki Atatürk Birinci ilkokuluna aldı babam... Cumhuriyet sonrası kentleşmeye başlayan modern Ankara’nın simgelerinden biri. Şimdiki okulların yanında bir minyatür güzelliğinde, sarıya boyalı, eski Adliye binasının hemen yanı başında benim bakmaya doyamadığım yan yana iki katlı iki güzel bina. Restorasyonla- nasıl bir restorasyon ki-geçmişe dair pek çok özelliğini yitirmiş olsa da şükrediyorum, çünkü hiç olmazsa yıkılmamış, ayakta. İlk inşa edildiğinde önünde geniş merdivenler varmış. Öğrenciler o görkemli merdivenlerden girerlermiş okul bahçesine. Yıllar sonra, sayıları giderek çoğalan birilerinin direktifiyle o merdivenleri yıkıp yerine dükkânlar yapmışlar...

Bedia Subaşı öğretmenimi seviyorum. Beş yıl öğretmenim oldu (Devlet Tiyatroları Sanatçısı Nur Subaşının annesidir.) Okuma yazmayı bana o öğretti. Ondan çok şey öğrendim. Sınıfımızda bir piyano vardı. O, hem kutusundan özenle çıkarttığı kemanını çalıyor, hem de, başında merakla topladığımız, tuşların üstünde gezinen hünerli ellerini, parmaklarını seyrettiğimiz piyanoyu [çalıyordu]...

Okulun sadece merdivenlerinin bir bölümünün yıkılmış olması bile bir şans. Çünkü; Ankara’nın büyümesine paralel olarak Okul rant değeri yüksek semtlerden uzaklaştığından, yaklaşık bir asırlık bina, yıkılmaktan kurtulabilmiştir. Bulunduğu yere şimdiye kadar “taşla toprakla ve/veya beton ve çimento ile” AVM inşa edilmiş olurdu.

Okul inşaatına para, malzeme ve iş gücü yetersizliği yaşanan bir dönemde, 1923 yılı içinde, başlanmıştır. Çok elverişsiz koşullarda at arabası ile uzak mesafelerden taş taşınarak yapımı başlatılan okul 1925 eğitim yılına yetiştirilmiştir. Marangoz, demirci, taşçı gibi Rum ve Ermeni ustaların Anadolu’yu terk ettiği, Türk ustalarının önemli bir bölümünün ordu emrinde bulunduğu zamanda gerçekleştirilen okul inşaatı, Cumhuriyet’in “Anadolu insanına okuma yazma öğretme kararlılığının” ve uygulamaya konulacak büyük Eğitim Devriminin işareti olmuştur.

⁹ İnci Gürbüzatık, Misket, GOA Yayıncılık, İstanbul, 1999, s.93,95.

Gazi Mustafa Kemal ve Latife Gazi Mustafa Kemal Okulu İnşa Halinde

[Kaynak: Okul Arşivi]

Okul inşaatının başladığı yıl Lozan görüşmelerinin kesintiye uğradığı, yeniden harbe girilip girilmeyeceği belirsiz ve sayısız sorunlarla boğuşulan bir dönemdir. Atatürk¹⁰, 1 Mart 1923 tarihinde Bütçe görüşmelerinde, Meclis'te yaptığı konuşmada eğitime en büyük süreyi ayırmıştır. Konuşmasının başında şu sözler ile belirsizliğin altını çizmiştir:

Efendiler dâhil olduğumuz senenin bir sulh senesi olması ihtimali kadar bir harp senesi olması ihtimali de vardır. Bu ikinci ihtimale göre tedbirli bulunmak elbette daha muvafıktır. (Hay hay sesleri-Meclis tutanaklarından aynen alınmıştır)

Bilahare; Atatürk 94 yıl önce savaş koşullarında eğitim gibi hayati önemdeki bir konuda gösterilen çabaları dile getirmektedir (Çok kısaltılarak alıntılanmıştır):

Efendiler... Milli Eğitim Bakanlığınca geçen bir yıl içinde ateşkes ve savaş dönemlerinde il merkezlerinde kapalı kalan erkek öğretmen okullarından on üçünün tekrar açılması sağlanmış, çeşitli livalarda yeniden on yedi erkek bir kız lisesi kuruluşu tamamlanmış, altı erkek, iki kız yüksek okulu açılması gibi olumlu çalışmalar sürdürülmüştür. Bütün yıl okullardaki öğretmen boşluğunun doldurulmasına çalışılmış, kurtarılmış yerlerin okullarına eğitim gücü ve milli onuru denenmiş öğretmenler gönderilmiştir... Geçen yıl bütün il ve livalardaki Milli Eğitim kütüphanelerine parasız kitap gönderilmesi ve şehit çocuklarına on beş bin kadar kitap dağıtılması da bu çalışmalara eklenebilir...

¹⁰ TBMM Zabıtları, Devre 1, Cilt 28, İçtima Senesi 4, 1 Mart 1339, Perşembe günü.

Yeni yıl içinde ülkemizde ilk ve orta eğitimin yeterince düzeltilmesi için Anadolu 15 öğretmen okulu bölgesine ayrılacaktır. Burada tam dönemli birer lise ile iki yüz öğrenci alabilecek ilköğretim erkek öğretmen okulu ve bir de kız öğretmen okulu bulunacaktır. Bu okulların eğitim ve öğretim kurumları, yaklaşık 60 kişiye erişecektir. Böylece ülkenin çeşitli bölümlerinde güçlü elemanlardan kurulu birer öğretim merkezi kurulmuş olacaktır...

Lozan konusunda çok tartışmalı geçecek gizli oturumlar bu toplantıyı hemen takiben 2, 3, 4 ve 5 Mart, son gizli oturum ise 6 Mart 1923 Salı günü yapılacaktır. Lozan İkinci dönem görüşmeleri ise 23 Nisan 1923 tarihinde yeniden başlayacaktır. O günlerde, geçici sulh ortamı pamuk ipliğine bağlı ve Mudanya Anlaşması ile sağlanan ateşkes durumu her an bitebilirdi. İstanbul hala işgal altında ve Boğazlar İngiliz ve Fransız donanmasının kontrolünde bulunmaktaydı. Gerek Büyük Millet Meclisinde ve gerekse İngiliz Parlamentosu'nda son derece gergin tartışmalar yaşanmaktaydı.

Lordlar Kamarası'nda 13 Şubat 1923 tarihinde yapılan görüşmelerde Dışişleri Bakanı Lord Curzon Anadolu'nun durumunu şöyle tasvir etmekteydi¹¹:

...Barışa bizler kadar Türklerin de ihtiyacı var. Sekiz yıl süren bir savaştan sonra fakirleşmiş, hemen hemen bütün kaynakları tükenmiş veya yok olmuş ülke için nasıl bir ümit veya şans olabilir ki Türklerin savaşa devamında çıkarları olsun?

Bugün düşünemeyeceğimiz çok zor şartlar altında bile Atatürk “Şehit Çocuklarına” dağıtılmak üzere 15 000 kitap basıldığını ve ileriye dönük eğitim planlarını Türkiye Büyük Millet Meclisi ile paylaşmaktaydı.

Atatürk 94 yıl önce yaptığı bu konuşmada; ileri de eğitime vereceği önceliği ve özellikle de öğretmenlerin eğitim ve öğretimdeki rolünü vurgulamıştır. Kısa bir süre içerisinde okuryazar oranını artırmayı hedefleyen Cumhuriyet, eğitim hizmetinin yaygınlaştırılması için öğretmen sayısını artırmayı ilk amaç olarak benimsemiştir. Ayrıca okul binaları inşası ile fiziksel mekânların geliştirilmesine önem verilmiştir.

Atatürk Meclis kürsüsünden; Anadolu'yu 15 öğretmen okulu bölgesine ayırarak öğretmenler yetiştirileceğini, yatılı ilkokullar kurulacağını, Anadolu'nun ortaokul ve liseler ile donatılacağını ilan ederken, İstanbul işgal altındaydı. İtilaf devletlerinin son kalıntıları 2 Ekim 1923 tarihinde İstanbul'dan çekilmiş ve 6 Ekim'de Türk Ordusu İstanbul'a girmişti.

¹¹ <http://hansard.millbanksystems.com> HL Deb 13 February 1923 vol 53 cc4-47

Atatürk'ün İlkokulu Ziyareti

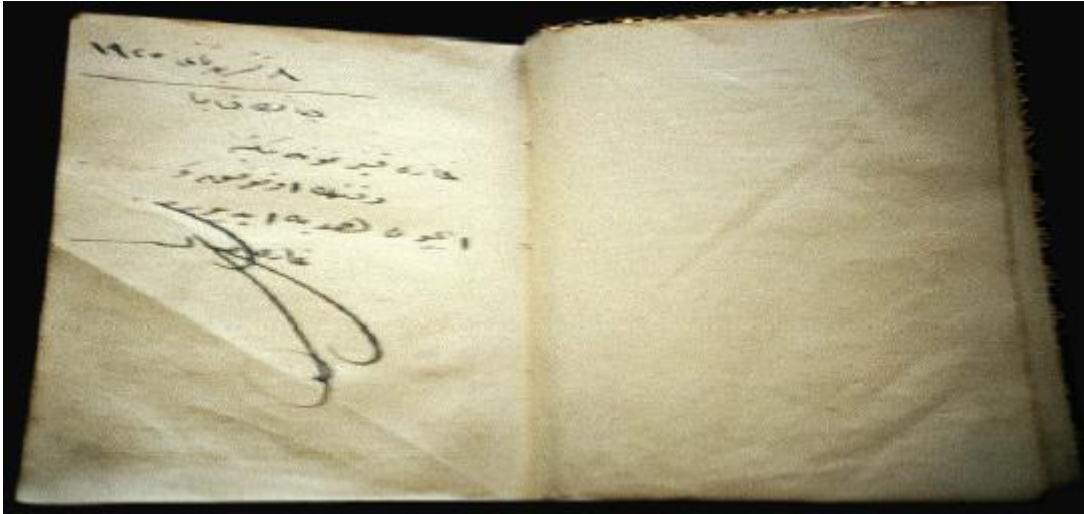
Doksan iki yıl önce; 8 Kasım 1925 tarihinde okulu ziyaret eden Atatürk bu ziyaretinde Kız Numune İlk Mektebi'ne Kuran-ı Kerim ile birlikte bir de piyano hediye etmiştir.¹²

Sinan Meydan'ın El-Cevap başlıklı kitabında hediye edilen Kuran-ı Kerim ile ilgili şu bilgi yer almıştır:

...Atatürk hayatının çok değişik zamanlarında birçok kişi ve kuruma imzalı Kur'an hediye etmiştir. Örneğin; 1925 yılında Ankara Gazi Kız Numune Mektebi'ne Cemil Sait Bey'in Kur'an-ı Kerim tercümesini hediye etmiştir. Atatürk hediye ettiği bu Kur'an tercümesinin üstüne, "*Gazi Kız Numune Mektebi'ne dikkatle okunmak için... Hediye ediyorum,*" diye not düşmüş ve imzalamıştır.

Ünlü Osmanlı Tarihçisi Halil İnalcık Atatürk'ün İslam Dini'ne ilişkin görüşlerini, Atatürk'ün sözlerine atıfta bulunarak, aşağıdaki şekilde ifade etmektedir¹³:

Atatürk'e göre İslam dini her şeyden önce akla, mantığa dayanan tabii bir dindir. Onun içindir ki, insanlık için son din olmuştur. Ona göre, gerçek İslamiyet, dine sonradan bulaşmış batıl inançlardan, hurafelerden arınmalıdır (1923 yılı Mart Ayındaki beyanı). Hükümdarlar "*akvamın cehlinden ve taassubundan istifade ederek, bin bir siyasi ve şahsi maksat ve menfaat temini için dini alet ve vasıta olarak kullanmak teşebbüsünde*" bulunmuşlardır. İslamiyet'te mümin ile Allah arasında aracı bir ruhban sınıfı yoktur. Din ve ibadet kişinin bir vicdan işidir.

Atatürk'ün Kuran-ı Kerim hediyesine ilişkin kendisinin imzalandığı yazı: 8 Teşrin-i sani (Kasım) 1925- Çankaya "*Gazi Kız Numune Mektebi'ne dikkatle okunmak için... Hediye ediyorum, Gazi Mustafa Kemal.*"

[Kaynak: https://i2.wp.com/www.odatv.com/images/resimler/kuran_1.jpg 25.Şubat. 2017]

¹² Ömer Faruk Gençkaya (2008): *Eğitimin Başkenti Ankara*, Vehbi Koç ve Ankara Araştırmaları Vakfı (VEKAM), 2008, s.112. Ve Sinan Meydan (2013): *El-Cevap*, İnkılâp Kitabevi, s.302, İstanbul.

¹³ Halil İnalcık (2013): *Osmanlı ve Modern Türkiye*, Timaş Yayınları, İstanbul 2013, s. 187.

Atatürk'ün Cumhuriyet'in ikinci yılında, Kız Numune Mektebine Kuran-ı Kerim ile birlikte bir piyano hediye etmesi İslam Din'ine gösterdiği derin saygı ile birlikte, müzik ve genel olarak sanata gösterdiği ilginin de bir işaretidir. Atatürk Dini Değerler ile evrensel sanat değerlerinin müştereken içselleştirilebileceğini Türk halkına göstermek istemiştir.

Müziğin birçok türü kültürümüzün bir parçasıdır. Bu çerçevede Atatürk çoksesli (polifonik) müziğin de Türkiye'de yayılması için büyük çaba göstermiştir. 1923 yılında Darül Elhan'da (Konservatuar/Ezgiler Evi) Batı müziği bölümü açılmış ve Cemal Reşit Rey öğretmen olarak Paris'ten çağırılmıştır. Bilahare Cumhuriyet'in ilk eğitim kurumlarından olan Musiki Muallim Mektebi, 1924 yılında, müzik öğretmenleri yetiştirmek üzere eğitime başlamıştır. Okulun öğretmen kadrosu, Riyaset-i Cumhur Filarmoni Orkestrası üyelerinden sağlanmıştır.

Batı Müziği eğitiminin düzenlenmesi çabalarında yabancı uzmanlardan da yararlanılmıştır. Bunlar arasında Paul Hindemith (1895–1963) gibi 20. Yüzyıl'ın ünlü bir bestecisi de bulunmaktadır. Hindemith 1935, 1936 ve 1937 yıllarında Türkiye'yi ziyaret ederek "Müzik Eğitimi Üzerine Öneriler" içeren çeşitli raporlar hazırlamıştır. Bu raporlar derlenerek Hindemith Raporları başlığı altında yayınlanmıştır¹⁴.

Atatürk İlkokulu'nda 1951-1952 eğitim yılında son sınıfta okurken Cumartesi öğleden sonraları veya Pazar günleri zaman zaman arkadaşlar ile okul bahçesinde buluşarak oyun oynardık. Böyle bir günde taş binanın içinden nefis bir piyano sesinin yankılandığını duydum. İç mekândaki geniş koridorlardan seslerin geldiği odalara yöneldiğimde bizim sınıfta olmayan bir kız öğrencinin, yanında müzik öğretmeni, piyanoda bir eser üzerinde çalıştığını gördüm. Üst kattaki diğer bir oda da ise mandolin dersi verilmekteydi. Bizim sınıftan da bazı arkadaşlarımanın mandolin dersi aldığını biliyordum. Mandolin çalan arkadaşlarımı hayranlıkla dinlediğimi hatırlıyorum. Piyanodaki ses zenginliğine de vurulmuştum. Hafta sonları daha sık okula gider oldum.

Çok sonraları herhangi bir müzik enstrümanı üzerinde çalışmak yerine gerek Türk gerekse, klasik Batı müziği dinlemekten büyük bir zevk aldım. İstanbul Teknik Üniversitesi'nde okurken Hocam olan değerli Bilim insanı Mustafa İnan'ın pek çok konferansını da takip etme şansını yakaladım. Bu konferanslardan birisi de "Müzik ve Matematik" başlığını taşıyordu. İnanılmaz güzellikte Allah Vergisi bir ders anlatma yeteneğine sahip Hocamızın matematik ile müzik arasındaki ilişkiyi açıklamasını, matematiği çok seven bir mühendis olarak, dikkatle izlediğimi hatırlıyorum¹⁵. Büyük matematikçi Cahit Arf'ın¹⁶ şu sözleri de dikkate şayandır: "İnsan hayatı, insanın algıladığı her şey sonludur. Sonsuz bir tek matematikte vardır, tanımlıdır. Matematikçiler bunu algılayabilir."

Atatürk tarafından okula bir piyano hediye edildiğini uzun seneler sonra öğrendim. Okul binasının mütevazı bir odasında muhafaza edilen, bakım ve tamire muhtaç durumdaki

¹⁴ Şefik Kahramankaptan (Yayına Hazırlayan) Çeviri Elif Damla Yavuz: *Hindemith Raporları 1935 /1936 / 1937*, Sevda-Cenap And (SCA) Müzik Vakfı Yayınları, Ekim 2013, Ankara.

¹⁵ İTÜ Merkez Kütüphanesine "Mustafa İnan Kütüphanesi" adının verilmesi vesilesiyle 1987 yılında hazırlanan kitapta diğer bazı konferansları ile birlikte bu konuşmanın kendi el yazısı ile birlikte özet planları yayınlanmıştır.

¹⁶ Bir Dünya İnsanı: Tosun Terzioğlu, Bilgi Üniversitesi Yayını, Deniz Kurtoglu Eken, 2015, İstanbul, s.166.

piyanonun fotoğraflarını çekerek, imal yeri ve markası hakkında internet ortamından bilgi derlemeye çalıştım. Binanın tarihi hakkında yaptığım incelemeler ise çeşitli kaynaklarda dağınık haldeki malumatı bir araya getirmeme vesile oldu.

“Julius Feurich” marka konsol tipi piyanonun imalat tarihinin 1925 yılı veya muhtemelen daha önceye ait olması gerekir. “Julius Feurich” marka piyanoları imal eden fabrika Julius Gustav Feurich tarafından 1851 yılında Leipzig şehrinde kurulmuş olup, Feurich’in babası ve büyük babası da piyano imalatçısı olarak ün yapmıştır. Bu fabrikada hem “konsol” hem de büyük ölçekli “kuyruklu” piyano olarak isimlendirilen “konser piyanoları” imal edilmiştir. İkinci Dünya harbinde piyano imalat atölyeleri hava hücumları ile tahrip edilmiş ve Leipzig kenti Doğu Almanya sınırları içinde kalmıştır. Komünist rejim tarafından 1959 yılında şirkete el konulmuştur. Feurich ailesinden dördüncü nesli temsil eden Julius Herman atölyelerini Batı Almanya’nın Bavyera Eyaletine taşımıştır. Halen imalatı bu eyalet de devam etmektedir. Atatürk’ün okula hediye ettiği model ve benzerlerinin ahşap işçiliği çok güzel ve dikkat çekicidir.

Piyanoyu inceler ve fotoğraflarken aklıma pek çok soru takıldı. Acaba bu piyanoda kimler çaldı? 1925 yılında 20 000 nüfuslu küçük bir kasaba olan Ankara’ya gelen ilk piyano muydu veya kaçınıcı piyanoydu? Birkaç lisan bilen aydın bir kişi olan Latife Hanım, Gazi Mustafa Kemal ile evli iken piyanoyu kullanmış mıydı? Bu ve benzeri sorular zihnime hep takılmıştır. Sorular, garip bir şekilde, Hollandalı Ressam Johannes Vermeer tarafından 1665 yılında yapılan ve Hollanda’nın Mona Lisa’sı olarak ünlenen İnci Küpeli Kız tablosunun öyküsünü ve sırrını çağrıştırır. Tracy Chevalier, çok-satan romanında, İnci Küpeli Kız ile ilgili pek çok soruya cevap arar ve bu soruların peşinde koşar. Resimdeki gizemli kızın neden resmi yapıldı? Bize bakarken aklından neler geçiyordu? Bir model olarak mı resmi yapılmıştı? Bulunduğu evin kızı mı yoksa bir çalışanı mıydı? Hollanda, altın çağında, nasıl bir ülkeydi? Gizemli tablo pek çok soru içeriyordu ve bu sorulardan çok ilginç bir öykü doğmuş ve 2004 yılında sinemaya da uyarlanarak büyük bir ilgi görmüştü.

Yiğit Okur’un (1934-2016) “Piyano” isimli ilginç romanında adı geçen ve gerçek bir kişi olduğu bilinen Elvira de Hidalgo’nun piyanosunun ilk sahibinin dünyaca ünlü soprano Maria Callas olduğu, beş sahip değiştirdikten sonra halen Pera Müzesi’nde sergilendiği belirtilmektedir. Müzik aletlerinin ve genel olarak sanat eserlerinin bu konularda uzman kişilerce izinin takip edilmesi, bizleri ilginç öykülere ulaştırabilir.

Atatürk’ün bir İlkokula hediyesi olduğu belirtilen piyanonun, gerekli bakım ve onarımları ile birlikte uzmanları tarafından tarihi bakımdan da ayrıntılı bir incelemeye tabi tutulması ve sergilenmesi gerekmektedir. Böyle bir çalışma aynı zamanda Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk’e karşı bir vefa borcudur. Aşağıda piyanonun fotoğrafları ve durumu görülmektedir.

1-Julius Feurich Marka Piyano Leipzig Kentinde İmal edilmiştir. [Kaynak: Özden Bilen Fotoğraf Arşivi]

2- Piyano'nun ahşap işçiliği dikkat çekicidir. [Kaynak: Özden Bilen Fotoğraf Arşivi]

**3-Piyanonun iç yüzü [Kaynak: Özden Bilen
fotoğraf Arşivi]**

Okul ve Kültür-Sanat

Kültür ve sanat sık sık karşılaştığımız bir kavramdır. Ancak kültürün tanımı konusunda bir görüş birliğine varılmamıştır. Bu konudaki çalışmaları ile tanınmış Raymond Williams (1921-1988): “*Kültür, İngiliz dilindeki iki ya da üç en karmaşık kelimeden birisidir*” sonucuna varmıştır¹⁷. Türk dili için de aynı tespiti yapabiliriz. Bu neden ile tanım ve kavramsal yaklaşım ile ilgili sorunu toplum bilimcilere, antropolog ve diğer disiplinlere bırakıp bazı uygulamalara değinmek ihtiyacı duydum.

Bu yazımda bir ilkokulun öyküsünü anlatırken 1923-1952 arasındaki döneme odaklandım. Okuldan mezun olduktan sonra (1952), okul ile doğrudan ilişkilerim koptu. Erken Cumhuriyet döneminde ilköğretim politikaları; kısa süre içinde halkın tümüne okuma-yazma öğretmeyi hedeflemiştir. Belirtilen temel politikaya ilaveten, kültür ve sanatın bilgiye dayalı boyutları üzerinde de durulmuştur.

Belirtilen bağlamda; Atatürk İlkokulu’nda eğitim öğretim faaliyetleri yanında amatör müzik eğitimi büyük bir destek görmüş, Cumartesi, Pazar günleri okulda müziğe ilişkin ilave dersler verilmiştir. Bu yaklaşımda, muhakkak ki, Atatürk tarafından okula hediye edilen piyano üzerinden verilen mesajın ve “müzik devriminin” büyük etkisi olmuştur. Örneğin; Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Şefliği de yapan Hikmet Şimşek¹⁸ konservatuarda

¹⁷ Hasan Ersel, *Kazım Taşkent, Yapı Kredi ve Kültür Sanat*, Yapı Kredi Yayınları, 2014, İstanbul, s.115-130.

¹⁸ Hikmet Şimşek 1921–2001 yılları arasında yaşamıştır. Siirt’in Pervari ilçesinde doğmuş ve Ankara Devlet Konservatuvarının kompozisyon bölümünden 1953 yılında mezun olmuştur. Konservatuar talebeliği sırasında *Atatürk İlkokulu*’nda bir süre mandolin ve piyano öğretmenliği yapmıştır.

talebe iken okulda mandolin dersi de vermiştir. Öğrencileri arasında Londra ve BBC Senfoni orkestralarında uzun yıllar viyola çalmış olan ünlü viyolonist Ruşen Güneş¹⁹ de bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO) yöneticiliğini de yapmış olan değerli müzisyen Gürer Aykal, Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak 1950’li yılların başına kadar, ilk ve ortaokullarda müzik aleti olarak mandolin seçilmesinin nedenini, 2010 yılında, şöyle açıklamaktadır²⁰:

[...] O zamanlar küçük bir ayrıntı gibi gelen, ama şimdilerde bakıldığında müthiş bir devrim olan “mandolin” adındaki küçük müzik aletinin ne gibi büyük devler ortaya çıkaracağından pek haberimiz yoktu.

Mandolin, yaylı sazlara, özellikle de kemana geçişte müthiş bir kolaylık sağlamasıyla tanınır ve bilinir. Bu yüzden de müziğe saygısı olan tüm dünya ülkelerinde ilk ve ortaöğretim çağındaki çocukların öğrenmesi teşvik edilir. Çalgıların nota veya akor basmak için kullanılan uzantılarına “tuş” denir. Keman ile mandolinin tuş ölçüleri aynıdır. ...İşte mandolin üzerinde çalışan ve eğitilen parmaklar, kemana geçtiği zaman bir yabancılik çekmez. Bu da mandolinin yaylı sazlara geçişteki kolaylığını açıklar.

Daha sonraları mandolinin yerini önce “melodika”, ardından da günümüzde modern kaval diyebileceğimiz “blok flüt” almıştır. Her iki müzik aletinin de, mandolinin yerine geçmesi, hatta mandolin ile aynı kategoride anılması söz konusu bile olamaz. Türkiye çok sesli müzik sanatında Cumhuriyetin ilk yıllarındaki temposunu bir daha yakalayamamış ise, bunda yürütülen müzik eğitim politikalarının büyük etkisi vardır...

Atatürk’ün Müzik Devrimini anlayabilmek için, günümüze gelip çağımızın ünlü müzisyenlerinden ve Einstein hakkında: “*Einstein on the Beach / Einstein Kumsalda*” adında bir opera bestelemiş olan Philip Glass’ın “Müziksiz Sözler” kitabından alıntıladığım şu tespitlerine başvurabiliriz:

2. Dünya Savaşı sona erdikten sonra başlayan Einstein çılgınlığına çocukken ben de kapılmıştım. Onun hakkında birçok kitap karıştırmış, hatta bizzat Einstein’ın (meslekten olmayan kişiler için) yazdığı bir kitabı okumuştum. Bilim genel anlamı ile benim de bir çocukluk hobisi olmuştu ve matematik ile astronomiye karşı- çok ileri düzeyde olmasa da-bir merak uyanmıştı. Çok genç yaşta –on ya da on bir-bir astronomi kulübüne bile üye olmuşum, kulüp üyeleri teleskop yapıyordu, on beş santimlik içbükey bir aynayı taşıyarak bir yansıtma teleskop yapmışlardı mesela. O yaştan ta bu zamana müzik ve bilim en sevdiğim uğraşlar olmuştur. **Bilim adamlarını birer hayalperest, birer şair olarak görürüm. Kepler, Galileo ya da Einstein- önde gelen üç bilim adamı-üzerine operalar bestelemiş biri olarak herhalde besteciler içinde bilim hakkında en fazla opera yazan kişi benimdir. Ayrıca Stephan Hawking’i konu alan bir film için müzik yazdım ve bir tiyatro oyununda ünlü sicim teorisyeni Brian Greene’le birlikte çalıştım.**

Asıl ilgimi çeken bu hayal gücü yüksek insanların, dünyayı aynen bir sanatçı gibi görüyor olmasıydı. Einstein hiç kuşkusuz yapıtını gözünde canlandırmıştı. İzafiyet üzerine yazdığı

¹⁹ Hilal Doğanay’ın Birgün Gazetesi’nde 9 Nisan 2007 tarihli Röportajı

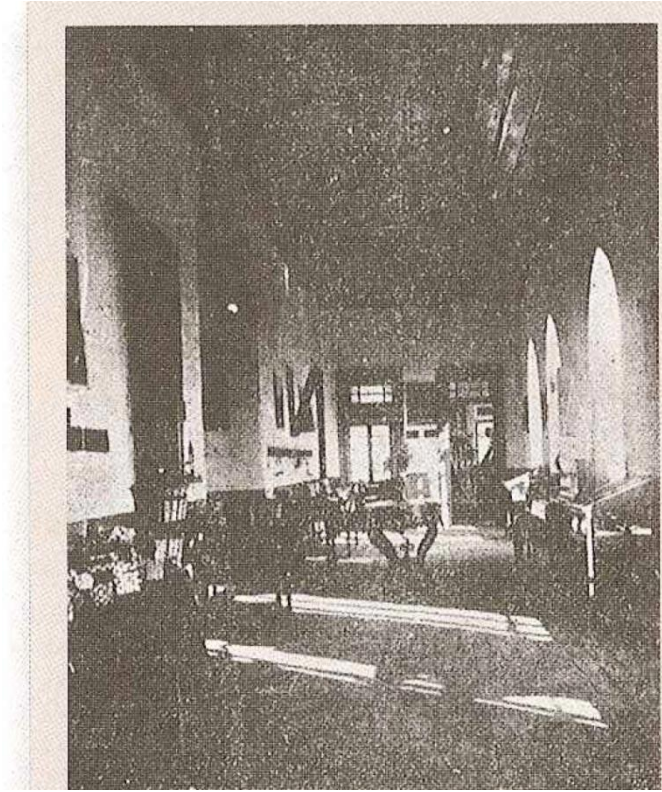
²⁰ Gürer Aykal’ın Odatv.com da yayınlanan röportajı. Erişim tarihi: 2010.06.15

kitaplardan birinde, konuyu insanlara açıklamaya çalışırken, kendini bir ışın demeti üzerinde otururken hayal ettiğini ve ışının evrende saniyede 300 000 kilometre hızla yol aldığını yazar. Bakar ki hala oturuyor ve dünya inanılmaz bir hızla önünden geçiyor. Buradan bütün yapması gerekenin- sanki kolay bir hadiseymiş gibi- bu gördüğü şeyi tanımlayabilecek matematiği icat etmek olduğu sonucuna varır.

Benimde bestelerken yapmam gereken bundan çok farklı değildir. Hayalimde canlandırdıktan sonra tek yapmam gereken, ne duyduysam onu ifade edecek müzik dilini bulmaktır, bu da belki bir zaman alabilir. Ömrüm boyunca müzik dili üzerine çalıştım ve fikirlerin nasıl dile geleceğini o dilin içinde kalarak öğrendim.

Dâhilere özgü bir öngörü ile Atatürk, müzik devrimini ele alırken, sanatsal yaratıcılığın gelişmediği toplumlarda bilimsel yaratıcılığın da gelişmeyeceğini yaklaşık bir asır önce görmüştür.

Atatürk İlkokulu'nun yüksek tavanlı geniş koridorları sergi düzenlenmesi için uygun olduğundan, inşasını takip eden yıllarda, Ankara'daki çeşitli sergilerde kullanıldığı anlaşılmaktadır. Muallimler Birliği Mecmuasının İlk sayısında (Temmuz 1925, Sene I,Sayı 1) Gazi Mustafa Kemal Paşa Numune Mektebi'nde açılan bir el işi sergisinin fotoğrafı yer almıştır²¹.

Gazi Mustafa Kemal Paşa Numune Mektebi El İşleri Sergisi (Temmuz 1925)

[Kaynak: Muallimler Birliği, Temmuz 1925, Sene I, Sayı 1-Eğitimin Başkenti Ankara]

²¹ Ömer Faruk Gençkaya (2008): *Eğitimin Başkenti Ankara*, Vehbi Koç ve Ankara Araştırmaları Vakfı (VEKAM), 2008, s.112.

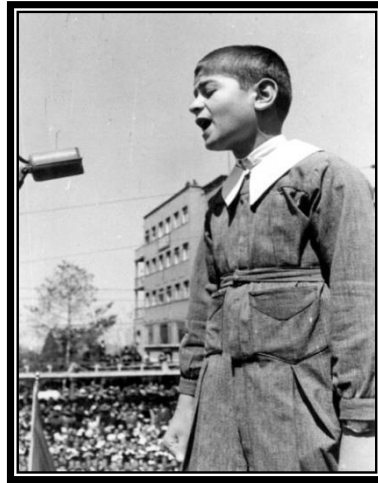
Sanata dönük etkinliklerin örneğin piyano ve mandolin derslerinin, milli bayramlarda şiir, kompozisyon yarışmalarına ait haberlerin okul koridorundaki panolarda yer bulması, sanatın ve sanatçıların her bakımdan desteklenmesi gerektiği duygu ve düşüncesini erken yaşlarda çocuklara kazandırmayı hedeflemişti.

Büyük tarihçi Halil İncılık bizleri, on bir yaşında ve muhtemelen Gazi İlkokulu 4 veya 5'inci sınıfında okurken, 1927 yılı Kasım ayında Hâkimiyet-i Milliye Meydanı'na (Ulus Meydanı'na) götürür ve anılarında şunları anlatır²²:

[...] Devrim tarihinde çok önemli bir hadisedir bu. Ulus Meydanı'ndaki büyük abidenin açılış töreni vardı. Ulus Meydanı'ndaki merasim için bütün mektepler seferber... Çocuklara nutuk söyleme vazifesi verilmiş, bizim sınıftan iki kişi seçildi; biri ben, biri de yakışıklı bir çocuk vardı, o. Nutuk hazırlayacağız, demek ki sınıfta seçkinmişiz. Eve geldim, babama söyledim, büyük hadise oldu. Ve babam aldı eline kalemi bir nutuk yazdı.

[...] “Bu meydanda merkur olan” filan, eski kelimeler ile... Ben göturdüm, öğretmen babamın yazdığını anladı, “Sen bu tarafa,” dedi ayırdı beni. Çocuk hislerimizle yazacaktık, babamın ukalalığı yüzünden kaybettim. Arapça kelimeleri nereden bilebilirim o yaşta... Dönüşte bizi Himaye-i Etfal'e getirdiler, orada güzel pastalar yedik çocuk aklımla unutmuyorum...

Anılarında adı geçen; Himaye-i Etfal (Çocuk Esirgeme Kurumu) binası Atatürk İlkokulu'nun tam karşısında yer almış olup, 1926 yılında inşaatı bitirilmiştir. Ulus Meydanı'nda 1927 yılında açılışı yapılan Zafer Anıtı'nın altındaki alanda Atatürk İlkokulu son sınıf öğrencisi olarak, 1952 yılında, Milli Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda, Orhan Şaik Gökyay'ın (1902–1994) “Bu Vatan Kimin?” şiirini okumuştum. Çeyrek asırlık bir zaman farkıyla aynı mekânda bulduğumuz anlaşılıyor. Aşağıda yer alan fotoğraf adeta zamanı durdurmuş gibi. Geride bırakılan, bize ait iki imge ise, bir Anı Kitabı ile aşağıdaki Fotoğraf...

Ulus Meydanı'nda Şiir Okuyan Çocuk (23 Nisan 1952)

[Kaynak: Özden Bilen Fotoğraf Arşivi]

²²Halil İncılık Kitabı: *Tarihçilerin Kutbu*: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Söyleşi: Emine Çaykara, Üçüncü Basım Kasım 2005. s.26.

Paris'te ara sokaklarda gezinirken Grands-Augustins Sokağı'ndaki 5 numaralı binanın cephesine çakılmış bir levhada bugün şunu okuyabilirsiniz²³: *Pablo PICASSO 1936'dan 1955'e kadar bu binada yaşadı "GUERNICA"resmini 1937'de bu atölyede yaptı ve BALZAC'ın "Gizli Başyapıt" adlı öyküsü de bu binada geçer.*

Yaklaşık bir asırlık geçmişi olan binanın girişine; *"Atatürk'ün Okulu 8 Kasım 1925 tarihinde ziyaret ettiğini, Tarihçi Halil İnalcık ile Şair Orhan Veli ve Oktay Rıfat'ın bu İlkokul'dan mezun olduğunu"* belirten bir tanıtım levhası konulması gerekir.

Geçmişin anısında aynı zamanda geleceğe ait umut da vardır. Bu umudu yaşatmalıyız. Hiçbir şey hatırlamayan toplumlar geleceğe dair bir şey de umut edemez. Bu durumda ise zamanın bir anlamı yoktur...

²³ Pierre Assouline: *Rosebud Biyografi Parçacıkları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, Ocak 2009, s.127.

EKLER

Ek1

Ek 1-Ek2: Okulun eski tarihli fotoğrafları [Kaynak:
Okul Arşivi]

Ek:2

Ek-3 Aynı Okul önünde 61 yıl sonraki fotoğrafım

Ek:4

Atatürk İlkokulu önünde Başöğretmenimiz ve Sınıf Öğretmenimizle birlikte 5 B sınıfı öğrencilerinin, 24 Nisan 1952 tarihli, toplu fotoğrafı –Arka sırada soldan üçüncü öğrenci benim.

Hayat Çalışanlarıdır.

- 1 - Bu karne bir tasdikname değildir. Bununla öğrencinin diğer bir okula nakil işi yapılamaz. Nakil kağıdı ele verilmez, okul idaresi tarafından posta ile naklettiği okula gönderilir.
- 2 - Bu karne öğrencinin velisi tarafından imzalandıktan sonra sınıf dosyasında saklanır.
- 3 - Öğrencinin velisi bu karnedeki dereceleri gördükten sonra gösterilen yeri imza eder. Eğer bir itiraz varsa Başöğretmene söyler veya yazı ile itirazını bildirir.
- 4 - Yıl içinde bütün derslerden (Pekiyi, İyi, Orta) dereceleri olan 1 - 4 üncü sınıflar öğrencisi sınıfı geçer.
- 5 - İki veya daha ziyade ders gruplarından ortadan aşağı derece alan öğrenci sınıfta kalır.
- 6 - Yalnız bir ders grubundan ortadan aşağı not alan öğrenci bütünleme sınavına kalır.
- 7 - İlk öğretim bitirme sınavında Türkçe grubundan iyiden, diğer grupların ikisinden ortadan aşağı derece alan öğrenci diploma alamaz.
- 8 - Türkçe hariç olmak üzere yalnız bir gruptan ortadan aşağı not alan öğrenci o gruptan bütünleme sınavına girerek en aşağı orta derece kazanırsa diploma alır. Bunların bütünleme sınavları bitirme sınavından 15 gün sonra başlar.
- 9 - 1 - 4 üncü sınıflardan bütünlemeye kalan öğrencinin bütünleme sınavları gelecek ders yılı başında yapılır.

Türküm, doğuruyum, çalışkanım, yasam,
Küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak,
Yurdumu, ulusumu, özümünden çok sevmektir.
Ülküm yükselmek ileri gitmektir. Varlığım,
Türk varlığına armağan olsun...

Okul Kooperatifi

Unutmaklı, bu günün büyükleri dünün küçükleridir.

T. C.
Ankara İli
Millî Eğitim Müdürlüğü

Atatürk : İLKOKULU

Öğrencisine mahsus Bilgi, Eğitim ve Devam Karnesi

No. Adı ve Soyadı Sınıf Şube

729 Özetin Bilgi 9 13

Ders Yılı
1951 - 1952

Çocuk yalnız sizin değil, aynı zamanda cemiyetindir.

64 72

729

Sayın veli; her zaman çocuğunuz için

DERS GURUPLARI	NOTLAR			Geçme Notu ortalama
	Birinci Not	İkinci Not	Üçüncü Not	
Türkçe	Pekiyi	Pekiyi		Pekiyi
Tarih - Coğrafya	Pekiyi	Pekiyi		Pekiyi
Tabiiatbilgisi	Pekiyi	Pekiyi		Pekiyi
Alfabe bilgisi	Pekiyi	Pekiyi		Pekiyi
Hayat bilgisi				
Arithmetik	Pekiyi	Pekiyi		Pekiyi
Resim - İş	İyi	İyi		Pekiyi
Din bilgisi	Pekiyi	Pekiyi		Pekiyi
Yazı	İyi	Pekiyi		Pekiyi
Müzik	Pekiyi	Pekiyi		Pekiyi
Cimnastik	Pekiyi	Pekiyi		Pekiyi
Hai ve gidış	Pekiyi	Pekiyi		Pekiyi
Temizlik	Pekiyi	Pekiyi		Pekiyi
İntizam	Pekiyi	Pekiyi		Pekiyi
Diğ koruma	Pekiyi	Pekiyi		Pekiyi
Devam etmediği günler		3		
Geçekaldığı günler				
Öğretmenin imzası				
Başöğretmenin imzası				
Velisinin imzası				

Sayın veli; öğretmenle işbirliği yap.

Öğretmenle görüşebilirsiniz.

Kış		İlkbahar		
S.	D.	Tam günler:	S.	D.
8	45	Sabahçıların gelme saati	8	30
12	10	" paydos "	12	45
12	25	Oğleden sonra gelme "	13	00
15	50	" paydos "	17	15
		Cumartesi:		
8	30	Sabahçıların gelme saati	8	30
10	40	" paydos "	10	40
10	50	Oğleden sonra gelme "	10	50
13	00	" paydos "	13	00

Öğrenci velisinin açık adresi

İmzası

Musa Rahmi Bilen

Ankara II. Ağırceza Mahkemesi

ağast...

Bütünleme : Geçti

Sınav sonu : Geçti

9. Haziran 1952

Öğretmen

Başöğretmen

Okul Sızındır.

Ek-5: 1952 yılında karnelerimiz